

Tilsynspligten – (minimums)kravene etter miljøbeskyttelses- og jordforureningsloven

ATV-vintermøde 2025

codex
advokater

Konteksten

- Tilsyn med jord under jordforurenings- og miljøbeskyttelsesloven, herunder navnlig
 - Jordflytninger
 - Godkendelsespligtige anlæg (jord, som er affald)
 - Ikke-godkendelsespligtig terrænregulering af landbrugsarealer
 - Ikke-godkendelsespligtig jordtip – evt. i en (tidligere) råstofgrav
 - Stedfunden jordforurening
 - Vilkår i § 8-tilladelser

Den danske tilsynstradition

- Et godt miljøtilsyn handler ikke kun om kontrol, men i lige så høj grad om vejledning og forebyggelse.
- Virksomheder får gennem dialogen i miljøtilsynet mulighed for at tilpasse produktion og praksis, inden der er tale om en egentlig overtrædelse af gældende love og regler.
- Når det fungerer godt, kan miljøtilsyn også bidrage til få fokus på ressourceoptimering i virksomheden og på den måde være værdiskabende.
- Hos mindre virksomheder er miljøtilsynet med til at skærpe fokus på miljø, mens det for større virksomheder bl.a. er muligheden for gennem dialog at forebygge miljøproblemer, der er det centrale.
- Tankesættet er, at den virkelige samfundsmæssige interesse består i, at reglerne bliver overholdt... I mindre grad om lovovertræderen bliver straffet

Miljøbeskyttelseslovens § 65 (§ 66)

- Kommunalbestyrelsen fører generelt tilsyn med, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes.
 - Bl.a. gældende lokale krav fastsat i regulativer eller forskrifter
- Kommunalbestyrelsen fører desuden tilsyn med:
 1. At påbud og forbud efterkommes
 2. At vilkår fastsat i forbindelse med godkendelser og tilladelser overholdes, og
 3. At miljøkrav fastsat i en aftale efter MBL § 10, stk. 2, overholdes
- Kommunen fører herudover tilsyn med forureninger eller risiko for forurening som følge af ophørt virksomhed
- Miljøstyrelsen fører et tilsvarende tilsyn med de virksomheder, hvor Miljøstyrelsen efter godkendelsesbekendtgørelsen er godkendelsesmyndighed

Jordforureningslovens § 65 og § 66

- Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med,
 - 1) at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes,
 - 2) at påbud meddelt af kommunalbestyrelsen efterkommes, og
 - 3) at vilkår fastsat af kommunalbestyrelsen i forbindelse med tilladelser og dispensationer, herunder i medfør af generelle regler, overholdes.
- Regionsrådet fører tilsyn med og overvåger udviklingen i forureningstilstanden i jorden.
- Regionsrådet fører tillige tilsyn med deponeringer i råstofgrave og tidligere råstofgrave samt med arealer omfattet af § 8, stk. 6.

Den retlige ramme for tilsynet

- Jordforureningslovens § 67, stk. 1, og miljøbeskyttelseslovens § 68:
 - ”Tilsynsmyndigheden, jf. §§ 65, 66 og 66 a, skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre det har underordnet betydning.”
 - ”Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.”
 - Underordnet betydning => bagatelagtig karakter
- Det klare udgangspunkt er, at et ulovligt forhold skal bringes til ophør
 - Fysisk lovliggørelse
 - Retlig lovliggørelse
 - Fremgangsmåden må som udgangspunkt ikke styres af, at der er tale om et ulovligt forhold
 - Medmindre der er tungtvejende grunde, der taler for et bestemt resultat

Den retlige ramme for tilsynet

- Eksempelvis MAD.2010.2746.STF:
 - *”Kommunalbestyrelsens generelle tilsynspligt på miljøområdet er fastlagt i miljøbeskyttelseslovens § 65.*
 - *Der er ikke i denne lov fastsat nærmere retningslinjer for tilsynsmyndighedens tilrettelæggelse af sit tilsynsarbejde.*
 - *Dette er op til den enkelte kommunalbestyrelse selv at fastlægge.*
 - *Myndigheden er således tillagt vide skønsmæssige beføjelser i forbindelse med udøvelsen af tilsynet efter miljøbeskyttelsesloven.*
 - *Det må dog antages, at kommunen som tilsynsmyndighed i henhold til miljøbeskyttelsesloven har pligt til at foretage nærmere undersøgelser, hvis den modtager anmeldelser, som ikke åbenbart er grundløse, eller hvis tilsynsmyndigheden får en konkret begrundet mistanke om ulovlig adfærd.”*

Den retlige ramme for tilsynet

- MST-overvejelser:
 - E-mail af 3. november 2020:
 - *”Det er Miljøstyrelsens vurdering, at en forsvarlig administration af loven ikke kan imødekommes ved, at tilsynsmyndighederne alene reagerer, hvor der konkret er anledning dertil, dvs.*
 - *når indholdet af en afgørelse indicerer et behov herfor, eller*
 - *når der modtages anmeldelser (klager), som ikke er åbenbart grundløse.*
 - *Det bemærkes, at et opsøgende og proaktivt affaldstilsyn er nødvendigt for at sikre affaldsreglernes overholdelse og skabe incitament til fortsat lovmedholdelighed.”*

Den retlige ramme for tilsynet

- Realiteten:
 - Kommunerne/regionerne skal tilrettelægge deres tilsyn i lyset af deres viden
 - Generel viden og erfaringsgrundlag kan danne grundlag for stikprøvekontrol
 - Vilkår i konkrete tilladelser kan tilsige et opsøgende og aktivt tilsyn
 - Konkrete henvendelser kan føre til reaktionspligt, hvis de ikke er åbenbart grundløse
 - Hvis der i øvrigt tilgår kommunen/regionen viden, som kan begrunde en mistanke om et ulovligt forhold, skal kommunen reagere
 - Tilstrækkeligt effektivt?

Vi skal reagere på viden – i praksis ofte...

- Underretning af tilsynsmyndigheden om jordforurening fra bruger/ejer – miljøbeskyttelseslovens § 21
 - Ulovligt forhold?
 - Genopretning af hidtidig tilstand (påbud)
- Jordflytningsbekendtgørelsens anmeldelser
 - MST's orientering, 2007, s. 18:
 - *”En væsentlig andel af disse anmeldelser vil være såkaldte ”straks-flytninger”, hvor jorden kan flyttes umiddelbart efter anmeldelse, når flytningen sker til et godkendt modtageanlæg.*
 - *Kommunerne skal lave stikprøvekontrol i disse sager og ikke sagsbehandle alle anmeldelser.*
 - *Stikprøvekontrollen kan evt. tilrettelægges ud fra miljømæssige overvejelser.”*

Den retlige ramme for tilsynet

- Gælder noget særligt for miljøgodkendte virksomheder?
 - Miljøtilsynsbekendtgørelsen
 - § 3: Der skal laves en plan for kommunen
 - § 4: Der skal laves en risikovurdering af virksomhederne
 - § 5: På baggrund af risikovurderingen fastsættes en tilsynsfrekvens
 - Basistilsyn: alle virksomhedens forhold
 - Prioriteret tilsyn: målrettet svaghederne i risikovurderingen
 - § 6: Krav om basistilsyn
 - Kategori 1: hvert 3. år (bl.a. kap. 5-virksomhederne)
 - Kategori 2: hvert 6. år
 - § 9: Krav om aktivt og opsøgende tilsyn
 - § 11: Standardkrav til tilsynsrapportens indhold
 - § 12: Krav om offentliggørelse af tilsynsrapporten senest 4 mdr. efter

Den retlige ramme for tilsynet

- Jordforureningslovens § 67, stk. 2, og miljøbeskyttelseslovens § 85:
 - *”Tilsynsmyndigheden kan undlade at behandle forhold, som den anser for at være af underordnet betydning for miljøbeskyttelsen.”*
- Kommunen kan træffe afgørelse om, at forholdet er af underordnet betydning for miljøbeskyttelsen
 - => Forudsætter dokumentation for, at forholdet er uden betydning for varetagelsen af de hensyn, der ligger bag reguleringen

Reaktionsmuligheder - selvhjælpshandling

- Jordforureningslovens § 68, stk. 1, eller miljøbeskyttelseslovens § 69, stk. 1, nr. 4 – **kan**:
 - ”på påbudsadressatens regning lade påbudte foranstaltninger udføre, når den fastsatte frist er udløbet.”
- Indskærpelse/påbud forud for selvhjælpshandling
- NB: Adgang kræver i udgangspunktet retskendelse, jf. JFL § 57, stk. 2, eller MBL § 87, stk. 2.
 - Medmindre akut behov for indgreb for at afværge eller forebygge akut behov herfor

Reaktionspligt - selvhjælpshandling

- Jordforureningslovens § 68, stk. 2, eller miljøbeskyttelseslovens § 70, stk. 1 - **skal**:
 - *”I tilfælde af overhængende alvorlig fare for sundheden og i tilfælde, hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse... **skal [foretager] tilsynsmyndigheden foretage det nødvendige uden påbud [og for den ansvarliges regning].”***

Reaktionspligt - selvhjælpshandling

- Indsatsbekendtgørelsens § 10, stk. 1:
 - *”I tilfælde af midlertidig forringelse af overfladevandområders og grundvandforekomsters tilstand,*
 - *som skyldes omstændigheder af naturlig art, omstændigheder, som er ekstraordinære, eller som ikke med rimelighed kunne have været forudset, eller omstændigheder som følge af ulykke,*
 - *skal Miljøstyrelsen og kommunalbestyrelsen inden for deres ressort forebygge yderligere forringelse af tilstanden og så vidt muligt genetablere den oprindelige tilstand.*
 - *Myndighederne skal sikre, at der tages alle praktisk gennemførlige skridt til ikke at hindre opfyldelse af de fastlagte miljømål, [...] i andre overfladevandområder og grundvandforekomster, der ikke er berørt af disse omstændigheder.”*

Kan man klage over kommunens/regionens tilsynsindsats?

- Miljøbeskyttelseslovens § 67, stk. 3, og jordforureningslovens § 67, stk. 3:
 - *”Tilsynsmyndighedens afgørelse efter stk. 1 og 2 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.”*
- Kommunens/regionens tilsyn kan indbringes for Ankestyrelsen
- Miljøstyrelsen kan afgive uforbindende udtalelser
- Miljøstyrelsen kan anmode Ankestyrelsen om at rejse en sag
- Miljøministeren kan pålægge en kommune/region at tage en konkret sag op til behandling og beslutning
 - Miljøbeskyttelseslovens § 84
 - Jordforureningslovens § 61

Opsummerende

- Der er ikke klare krav til omfanget af tilsynet efter miljøbeskyttelses- eller jordforureningsloven
 - Der er mere detaljerede krav til tilsynet med de godkendelsespligtige virksomheder
 - Vær opmærksom på den stadig om-sig-gribende godkendelsespligt efter nævnets praksis...
- Hvis der er mistanke eller viden om ulovlige forhold
 - Reaktionspligt
- Hvis vi erfaringsmæssigt ved, at der er en væsentlig risiko
 - Overvej tilsyn
- Hvis vi har kendskab til vilkår, som det er særlig relevant at tjekke op på
 - Overvej tilsyn

Tak for opmærksomheden!

Jacob Brandt
Advokat (L), partner
Tlf. 21 31 54 03

E-mail: jab@codexlaw.dk